

REJTŐ SÁNDOR ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

„Mit és hogyan tehetünk nemzetünk javára?”

Életrajz

1853. augusztus 21-én született Kassán született. Édesapja kassai és eperjesi szövőgyárakban dolgozott, mint üzemvezető. Fia tőle nyerte a textiliparra vonatkozó első ismereteit, melyek igen nagy érdeklődést keltek benne nem csak a textil, hanem általánosságban az ipari termelés iránt. Érettiségi után Budapestre költözött és a József Műegyetemen folytatta tanulmányait.

1877 novemberében, az akkor átalakult királyi József Műegyetemen az 1. számú, műegyetemi oklevelet vehette át. Ez volt az elsőként kiadott gépészmérnöki oklevél. Ebben az évben külföldi tanulmányútra küldte az ipar-, és kereskedelemügyi miniszter a textilipar gyakorlati tanulmányozása céljából. Három évig külföldi egyetemeken, üzemek, iparigazgatási intézmények látogatásával bővítette műszaki ismereteit. Dolgozott Ausztriában, Svájcban, Belgiumban és Franciaországban, illetve megszemlélte textilipari gyárakat Angliában. Tanfolyamokat hallgatott a biéti és a lyoni szövőipari szakiskolákban.

1882-től Baross Gábor kereskedelmi miniszter ipari felügyelőként alkalmazta. Kollégáival megszervezte az ipari üzemek ellenőrzését, és kidolgozta az iparfejlesztés rendszerét és módozatait. Ebben a hivatalában alkalmat nyílt elméleti és gyakorlati ismereteit érvényesíteni: posztógyárak, pamutszövőgyár, kötőgyárak, lenfonógyárak és textilipari műhelyek berendezésében és fejlesztésében vett részt. Emellett ő maga igazgatta a késmárki szövő- és a kassai kötő-szakiskolát. [AVI 2022/4]

1886. január 13-tól a textilipari technológia magántanára a királyi József Műegyetemen. 1889 májusától nyilvános, rendkívüli magántanár,

1890-től pedig, mint műegyetemi rendes tanár, a mechanikai technológia tantárgyat oktatta. 1890-től egészen 1924-ig ő vezette a Mechanikai Technológiai Tanszékot, amikor is nyugdíjba vonult.

Munkássága során kidolgozta a mechanikai technológiák alapelveit. Rejtő teljesen önálló elméleti és kísérleti kutatásai alapján újszerű törvényszerűségeket állított fel a technológiai műveletek lényeges adatai és az általa alkotott anyagjellemzők között.

Első tanulmányát „A szövetek tartósságának megállapítása” címen adta közre. Ezt 1891-ben „A papiros tartósságának megállapítása” majd 1893-ban „Utasítások magánosok részére papírvizsgálatok végzésére” című mű követte.

Elmélyedt anyaggyűjtést és kutatást végzett a fém-, fa-, textil-, papír-, és malomipari technológiák területén. A modern technológiai szemlélet kialakítása az ő nevéhez fűződik, a technológiai tudományos törvényszerűségeinek elméleti és vizsgálati alapjait ő rakta le, már a XIX. században. Az anyagjellemzők és az anyagtulajdonságok, valamint a feldolgozási paraméterek (technológiai műveletek lényeges adatai) közötti összefüggéseket tudományos módszerekkel határozta meg. Megteremtette a technológiák kezelésének tudományos alapjait.

1901-től három tanéven át a Királyi József Műegyetem Gépészmérnöki szakosztályának (karának) dékánja.

1920-1921-ben ő a Műegyetem rektora.

Tudományos és közéleti funkciói
Oktatói és tudományos kutatói munkáján kívül tevékenyen vett részt a magyar műszaki társadalom közéleti munkájában. Megalapította a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületét és a Magyar Textiltechnológusok Egyesületét. Megindította a Fonó-Szövő-Ipar című szaklapot. 1897. A Magyar Anyagvizsgálók Egyesületének egyik alapítója. 1914-ben az egyesület új elnöke Rejtő Sándor kezdeményezésére elindítják az Anyagvizsgálók Közlönye című folyóiratot

1912. a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának levelező tagja

1913. a Nemzetközi Anyagvizsgálói Szövetség (International Association for Testing Materials) az 1912-es New York-i kongresszusán tiszteletbeli elnökké választotta.

1923-tól az MTA rendes tagja.

Kitüntetések, elismerések, amivel a hazai hivatalos fórumok elismerték munkásságát:

1896-ban a vaskorona rend III. osztályú lovagja,

1903 Szell Kálmán miniszterelnök vezette tanács udvari tanácsos címet adományozott Rejtő Sándornak,

1897 a Magyar Mérnök és Építészegylet (MMÉE) a Hollán- díjjal, 1916-ban egyesületi aranyéremmel ismerte el munkásságát.

Az MTA részéről Rákosi Jenő díjat kapott.

1927-ben II. osztályú magyar érdemkeresztet (50 éves gépészmérnöki jubileuma alkalmából)

1927-ben a műegyetemi oklevél átvételének 50 éves jubileumi ünnepélyén leplezték le Rejtő Sándor mellszobrát

„Rejtőnek el nem vitatható érdeme az, hogy már akkor egységes alapelvekre fektette a technológiát, az ipari munka tudományát, amikor külföldön hasonló, egységes összefoglaló elmélet felépítését még csak meg sem kísérelték. Rejtő fejlesztette Magyarországon tudományos színvonalra az anyagvizsgálatot is; olyan anyagvizsgáló berendezéseket alkotott meg (szakítógépek, hajtógatógép, mikroszkópok), amelyek a kor legmagasabb színvonalát képviselték” [Anyagvizsgálók Lapja 2022/4]

Eredményekben gazdag oktató és kutató munkássága mellett puritán, emberséges életszemlélete és hazafisága is a magyar műszaki társadalom általánosan elismert alakjává avatta.

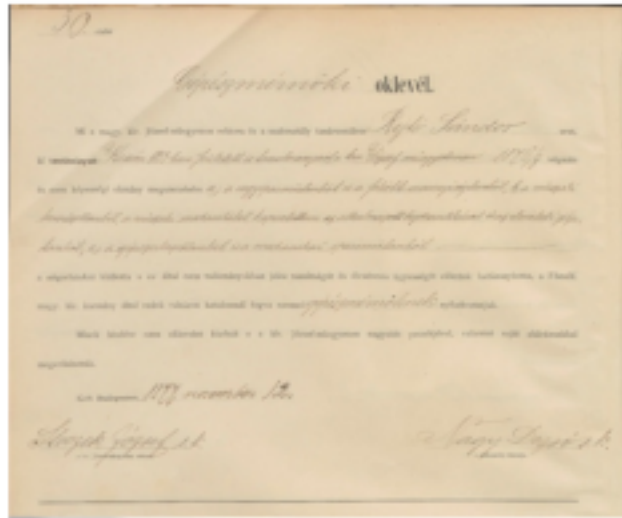
Fáradhatatlan munkásságát 1928. február 4-én bekövetkezett halála zárta le.

Az Erdi út falának támaszkodó, monumentális síremléke a Farkasréti temetőben található.

Kassa főutcája 1902-ben
Rejtő Sándor 1853-ban született Kassán. Ekkor Kassa még kis város.

1851-ben „Népessége a legújabb katonai összeírás szerint 13034 lélek. Foglalatosságuk kis részben föld és szőlőművelés, nagyobb részben kézműi és gyári ipar, és kereskedés.”

Rejtő Sándor 1877-ben átvette gépészmérnöki diplomáját
Rejtő Sándor gépészmérnöki oklevelének az egyetemen kiállított ún. mintalapja (nem a hallgatónak átadott díszesebb oklevél)

A Központi épület 1910 körül
Rejtő Sándor vezető oktatóként, 1888-ban a Mechanikai Technológia tanszék helyettesítő tanára, 1891-ben a Mechanikai Technológia tanszékvezető tanára, 1901-1902 a Gépészmérnöki Kar dékánja. Rejtő Sándor 1920-21 között az Egyetem rektoraként sokszor megfordult a központi épületben.

13. A HAPAG társaság 22.225 tonnás „Amerika” nevű hajója
Rejtő Sándor 1912-ben a Magyar Anyagvizsgálók Egyesület képviselőjeként New York-ban a Nemzetközi Anyagvizsgálók Kongresszusán vett részt, mint tiszteletbeli elnök. A közlekedés fejlődése lehetővé tette, hogy Budapestről Hamburgba vonattal és onnan az óceánt áthajózva elutazzon New York-ba. Budapesten a pályaudvarra még valószínű fiákerrel ment ki, de Hamburgban a pályaudvarról a kikötőbe már talált benzin meghajtású taxit.

Hírközlés

Az újszülött Rejtő Sándor érkezéséről az érdekelteket csak a hagyományos módon, levélben lehetett értesíteni, amit postakocsival juttatták el a címzetekhez. A 18. században még gyors postakocsikat is használtak híradásra (Ferdinand Messerschmitt festménye, 1880).

A Nagel-ház. Ebben az épületben kezdte egyetemi tanulmányait Rejtő Sándor
1872-ben érettségizett, Pestre utazott és beiratkozott az 1871-ben megalakult Királyi József Műegyetemre. A világon az első műszaki felsőoktatási intézmény volt, amely a nevében az egyetem szót viselte. A Nagel-házat ideiglenesen bérelték ki a Műegyetem intézményének 1872-ben. Az 1871-ben felállított három szakosztály (kar) az egyetemes, a mérnöki és a gépészmérnöki volt. (Forrás: Pesti Hírlap Naptára, 1923-ban)

A Műegyetem otthona 1882-től, a Múzeum körüli egyetemépület.
Ezen az ideiglenes helyszínen működött a Műegyetem tíz éven át, innen előbb a Kiskőrútra, az Astoriához, az ottani egyetemi épületekbe, majd 1909-re végleges helyére, Budára költözött. (Fotó: FSZEK Budapest Gyűjtemény)

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) palotája
Tényleges működését 1830-ban kezdte meg Budapesten a Magyar Tudós Társaság a Mai Tudományos Akadémia (MTA) amelynek Rejtő Sándor 1912-től levelező tagja, majd 1923-tól rendes tagja volt.

KASSA vasútállomása - A PÁLYAHÁZ
Mialatt Rejtő Sándor elemi iskolai és gimnáziumi tanulmányait folytatta Kassán, illetve Eperjesen, a városi fejlődésnek indult. Kassán 1860. aug. 14-én nyílt meg a magyar királyi államvasutak Budapest-Miskolc-Kassa fővonala. Ezzel felgyorsult a vasúti közlekedés a fővárosba (Letzter S. felvétele)

1876: Ekkorra már elkészült a Margit-híd (1876. április 30)
Ünnepélyesen felavatták a budapesti Sugárutat, a mai Andrássy utat, és átadták az Gustave Eiffel tervezte Nyugati pályaudvart

Átadás előtt és után a Budapesti Nyugati pályaudvar (Fortepan / Budapest Főváros Levéltára)
1877. október 28-án adták át a Gustav Eiffel tervezte Nyugati pályaudvart

Keleti pályaudvar 1900 körül
Hét évvel később a 1884. augusztus 16-án a Keleti pályaudvart is átadták